

La perspectiva de gènere en el disseny i l'ús d'espais públics urbans: el cas del Parc dels Colors de Mollet del Vallès (Barcelona)

Ariadna Cucurella i Grifé

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
ariadna.cucurella@uab.cat

Data de recepció: novembre del 2006
Data d'acceptació definitiva: abril del 2007

Resum

L'objectiu d'aquest article és tractar els resultats més rellevants obtinguts en la recerca duta a terme per l'autora sobre els efectes de les transformacions urbanístiques en la vida quotidiana de les persones i, particularment, sobre l'ús i l'apropiació d'espais públics des d'una perspectiva de gènere. Més concretament, es pretén abordar l'impacte que aquesta transformació urbanística (el Parc dels Colors de Mollet del Vallès) va tenir sobre els veïns i les veïnes de l'àrea d'estudi, ja que va suscitar moltes i diverses opinions. És per això que hi ha hagut l'interès de saber la resposta de la població, particularment pel que a fa a temes d'apropiació i utilització de l'espai, així com també en la creació dels sentiments de lloc i pertinença. El gènere, l'edat, la condició social i l'origen geogràfic són característiques decisives de conseqüències que els canvis urbanístics tenen sobre la vida quotidiana de les persones que hi resideixen. És per tot això que es considera que aquest tipus de recerca pot contribuir a realitzar un planejament d'espais públics que tinguin en compte la integració social.

Paraules clau: gènere, espai públic, disseny arquitectònic, sentiment de lloc i pertinença.

Resumen. *La perspectiva de género en el diseño y uso de los espacios públicos urbanos: el caso del Parc dels Colors de Mollet del Vallès (Barcelona)*

Este artículo tiene por objetivo tratar los resultados más importantes obtenidos en el estudio hecho por la autora sobre los efectos que ejercen las transformaciones urbanísticas en la vida cotidiana de las personas y, más específicamente, sobre el uso y la apropiación de espacios públicos desde una perspectiva de género. Concretamente, se pretende abordar el impacto que esta transformación urbanística (el Parc dels Colors de Mollet del Vallès) tuvo sobre los vecinos y las vecinas de esta área de estudio, ya que suscitó muchas y diversas opiniones. Es por todo esto que surgió el interés de conocer la respuesta ciudadana, sobre todo en temas de apropiación y utilización del espacio, así como la creación de sentimientos de lugar y pertenencia. El género, la edad, la condición social y el origen geográfico son características decisivas de las consecuencias que los cambios urbanísticos tienen sobre la vida cotidiana de las personas que residen en esta área. Por todo esto, se considera que este tipo de investigación puede contribuir a realizar un planeamiento de espacios públicos que incluya la integración social en sus fundamentos.

Palabras clave: género, espacio público, diseño arquitectónico, sentimiento de lugar y pertenencia.

Résumé. *La perspective de genre dans la conception et l'utilisation des espaces publics urbains: Parc dels Colors (Mollet del Vallès, Barcelona)*

Cet article vise à proposer certains des résultats obtenus à partir de la recherche effectuée par les auteurs dans l'effet des changements du paysage urbain dans la vie quotidienne des gens, et en particulier, sur l'utilisation et l'appropriation des espaces publics à travers d'une perspective de genre. Cette action urbaine n'a pas rendu la population indifférente. Dans ce sens nous avons été intéressés à savoir la réponse des résidents, en particulier l'utilisation et l'appropriation de l'espace aussi bien que la création d'un sens d'appartenance. Le genre, l'âge, l'état social et l'origine géographique sont des aspects décisifs à considérer par rapport à l'effet des changements du paysage urbain dans la vie quotidienne des gens. Nous considérons que ce type d'analyses peut contribuer à une planification spatiale publique qui peut encourager l'intégration sociale.

Mots clé: genre, espaces publics, dessin architectonique, sens d'appartenance.

Abstract. *Gender perspective in the design and use of urban public spaces: the case of Parc dels Colors (Mollet del Vallès, Barcelona)*

This paper presents some of the results obtained from the research carried out by the author into the effect of changes in the urban landscape on people's daily lives, and in particular, on the use and appropriation of public spaces from a gender perspective. The result of this urban action did not make population indifferent. In this sense we have been interested in ascertaining the residents response, particularly the use and appropriation of the space as well as the creation of a sense of belonging. Gender, age, social condition and the geographic origin are decisive aspects in the effect of changes in the urban landscape on people's daily lives. Therefore, we consider that this kind of analysis can contribute to a planning of public spaces that encourages social integration.

Key words: gender, public space, design, sense of belonging.

Sumari

Introducció	Rols de gènere
Una ciutat mitjana metropolitana i un espai de disseny	Les dues cares d'una mateixa moneda: els planificadors i els usuaris del Parc dels Colors
L'ús d'una metodologia qualitativa	Conclusions
Dones, nens i avis al voltant del joc: els protagonistes i les activitats	Bibliografia

Introducció

Aquest article tracta com la planificació d'un espai públic de disseny incideix en la vida quotidiana de les persones que l'utilitzen i en la seva identificació amb el lloc. En concret, s'hi analitza el Parc dels Colors de Mollet del Vallès, un municipi de la Regió Metropolitana de Barcelona.

El Parc dels Colors (figura 1) és un espai públic de nova creació (es va inaugurar l'any 2001) dissenyat per l'arquitecte Enric Miralles. En tant que actuació urbanística recent, realitzada per un professional de prestigi i atès que es

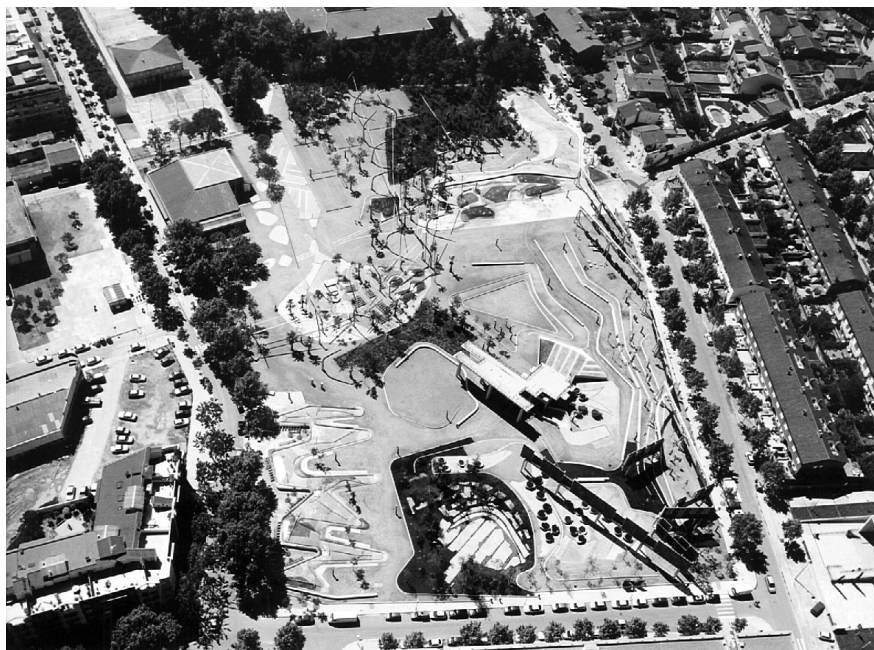

Figura 1.

Figura 2.

tracta d'un parc molt original en les seves formes —com es pot comprovar en l'exemple que mostra la figura 2—, es considera interessant veure com l'ordenació de l'espai i el disseny arquitectònic condicionen l'ús, la percepció i la identificació que les persones en fan, considerant el gènere, l'edat i altres categories de diferència.

L'espai públic es concep com un espai urbà d'ús col·lectiu que es converteix, per l'ús quotidià dels seus usuaris i usuàries, en lloc de trobada, d'intercanvi, de comunicació social i de desafiament (entre altres, el desafiament dels rols de gènere tradicionalment assignats a homes i a dones). Per tant, la diversitat d'usos i funcions que aquests espais permetin realitzar pot ser considerat l'indicador central de la qualitat dels llocs públics, ja que podran integrar molts i diferents usuaris que realitzin diverses activitats (Jan Gehl citat per Carmona i altres, 2003). Així, si alguna cosa caracteritza els espais públics és la seva multifuncionalitat.

En aquest sentit, doncs, aquesta recerca parteix de la idea que el grau d'èxit d'un espai públic és determinat per la intensitat i la varietat d'usos que s'hi desenvolupen per part de grups socials diversos; també pressuposa que les transformacions urbanes que donen lloc a espais públics de qualitat contribueixen a millorar la qualitat de vida de les persones residents, i, finalment, que aquestes transformacions ajuden a fomentar els sentiments de lloc i pertinença.

La perspectiva de gènere és clau en l'anàlisi. Força investigadores sobre temes urbans han demostrat que les ciutats són espais d'emancipació i d'alliberació per a les dones i els col·lectius menys afavorits (immigrants, immigrades, pobres...) (Greed, 1994; Yeandle, 1998; Ortiz, 2004; Darke, 1998), tant per les oportunitats més àmplies que es troben a la ciutat (feina, lleure, assistència, etc.) com per l'anonimat que asseguren (Ortiz, 2004). No obstant això, també són llocs on la percepció de por i d'amenaça són més forts, i les dones, més que els homes, perceben aquestes sensacions més intensament, la qual cosa els provoca restriccions de mobilitat (Darke, 1998). Això es deu, en bona part, al fet que la ciutat ha estat projectada, construïda gairebé exclusivament per homes i que la planificació urbanística està basada en criteris obsolets sobre el paper de la dona en l'economia i la societat (Hernández Pezzi, 1998: 33). Malgrat això, alguns estudis referents a l'àrea de la planificació (Franck i Paxon, 1989; Paravicini, 2002) mostren com el disseny dels espais públics repercuteix més sobre la vida quotidiana de les dones que no pas dels homes, ja que són elles les que tenen una relació més estreta amb el seu entorn immediat i passen més temps en aquest tipus d'espais, per qüestions relacionades amb l'atenció a la família i el treball domèstic (anar a comprar, anar al metge, etc.). Així doncs, els espais públics urbans estan pensats per homes i són considerats territoris masculins, encara que qui més els utilitzi siguin les dones, que, contràriament, són associades als espais privats (Little i altres, 1988; Paravicini, 2002; Garcia-Ramon, Ortiz i Prats, 2002).

Ara bé, també cal tenir present que tot i ser el col·lectiu que més utilitza els espais públics urbans, les dones han de fer front a importants restriccions, com ara el temps, la percepció d'inseguretat, la no-presència de tots els grups

socials, la falta de confort, la mobilitat, etc. (Yeandle, 1998). En aquestes restriccions, el planejament i el disseny hi tenen molt a veure, ja que una reconceptualització de l'estructura de la ciutat és un dels elements que cal considerar per eliminar les divisions espacials a través de la barreja d'usos, de la multifuncionalitat espacial (Darke, 1998). Un tipus de ciutat més compacte en lloc d'una ciutat dispersa no només disminueix les distàncies que s'han de recórrer, sinó que també ofereix una manera més fàcil de realitzar les activitats productives i reproductives. Aquest tipus de ciutat compacte, multifuncional, és precisament la tipologia d'urbanisme que ajudaria a trencar el cercle viciós entre l'abandó dels espais públics i la multiplicació de les pors i la inseguretat ciutadana (Borja i Muixí, 2001). L'ordenació de l'espai i el disseny arquitectònic poden afavorir la inclusió o l'exclusió social i afectar de forma diferenciada segons el gènere, l'edat, la condició social i sexual. Per exemple, el tipus d'accés físic, visual i simbòlic als espais públics és determinant en la manera com les persones valoren el seu grau de confort en l'espai (Paravicini, 2002). Una planificació sensible a aquests aspectes pot contribuir a fomentar un ús equilibrat d'aquests espais per part d'homes, dones, nens i nenes, independentment de la seva condició social, ètnica i cultural.

Finalment, doncs, el grau d'èxit d'un espai públic s'hauria de mesurar en funció de la resposta que generi a nivell social; el potencial d'ús i d'interacció social que promogui pot ser considerat el principal indicador d'èxit d'un espai públic. A més, la qualitat dels espais públics és determinada pel disseny i la planificació d'aquests; aspectes que poden operar en dues direccions: o bé poden reforçar l'exclusió social de certs grups o bé afavorir més inclusió social (Booth i altres, 1998). Les millores urbanístiques realitzades en barris d'una ciutat sempre ajuden perquè els seus veïns i veïnes se sentin més bé amb el seu entorn. L'estudi realitzat al Parc dels Colors permetrà veure, doncs, de quina manera aquests supòsits s'ajusten a una realitat concreta.

Una ciutat mitjana metropolitana i un espai de disseny

El Parc dels Colors es troba a Mollet del Vallès, un municipi de 46.897 habitants (2001) de la Regió Metropolitana de Barcelona¹, a uns vint-i-cinc quilòmetres al nord-est de la Ciutat Comtal. Aquesta situació ha influït molt en el desenvolupament de la ciutat, que l'any 1960 tenia 8.358 habitants, deu anys després, 20.332 habitants i el creixement ha estat continu fins ara. El fort augment de la població durant els anys seixanta es deu a l'onada migratòria procedent de la resta de l'Estat espanyol que arriba a Catalunya, en particular als municipis industrials de Barcelona i la seva àrea metropolitana, i al fort augment de la natalitat. Des dels anys setanta, el creixement de població és força constant i, a partir de 1996, la ciutat experimenta un altre període intens de creixement a causa de l'arribada de nous residents procedents de

1. Amb 4.390.390 habitants, el 62% de la població de Catalunya (<www.idescat.es>).

Barcelona i l'àrea metropolitana. En aquest sentit, Mollet es beneficia dels processos de relocalització de la població a escala metropolitana, com a conseqüència, principalment, d'una oferta d'habitatge més gran i millor. En aquest sentit, l'aprovació del Pla General de 1982 és clau en aquest desenvolupament, ja que és de contingut bàsicament residencial i comporta afegir a la ciutat 127 hectàrees de sòl urbà, la qual cosa representa un increment del 33% d'espai construït a Mollet.

El Parc dels Colors es projecta concretament al Pla Parcial del Sector Sud de Gallecs de 1983². Es tracta d'una zona central del municipi, entre la via del tren i l'autopista AP7³, però relativament separada del centre urbà, més al sud. El Pla inclou el desenvolupament de 441.572 m² de sostre residencial, la qual cosa permet la construcció de 3.500 habitatges, 41 hectàrees de reserva de sòl per a centres d'ensenyament, socials, assistencials i instal·lacions esportives, i 27 hectàrees d'espais verds públics (Gordi i Vilagínés, 1993). El desenvolupament del Pla implica la urbanització dels barris de Santa Rosa, Can Borrell, el perímetre est de Plana Lledó i el Parc dels Colors, entre altres.

El Parc s'insereix al mig de tres barris, Plana Lledó, Santa Rosa i Can Borrell, un conjunt de 13.369 habitants, el 28% de la població de Mollet. El barri més antic és el de Plana Lledó, que té l'origen a finals dels anys cinquanta, fruit de l'arribada d'immigrants espanyols. El barri neix com a barri obrer d'autoconstrucció, darrere la via del tren, i mancat dels equipaments necessaris. Se'l va començar a conèixer com «el barrio sin madre», perquè, quan els cobradors anaven per les cases, només hi trobaven criatures sense les mares, que treballaven fora. Les dures condicions de vida van fer del barri un lloc molt actiu quant a reivindicacions veïnals durant la dècada dels setanta, a fi d'aconseguir els serveis mínims per viure dignament, com ara l'enllumenat, l'asfaltatge, equipaments, etc. Les dones van constituir una part molt activa en el front i en la resistència d'aquestes reivindicacions:

En el barrio era donde las mujeres se enfrentaban a la difícil lucha cotidiana por sobrevivir, por educar a los hijos e hijas, para conseguir el milagro de llegar a fin de mes, para apoyar las huelgas de sus maridos que mermaban aún más la economía familiar y, en especial, donde ellas demostraban su capacidad de sostén afectivo y psicológico para hacer alegre la vida de los suyos. Todo ello en unas condiciones materiales adversas (viviendas insalubres con desagües inexistentes, calles sin asfaltar, dificultades para escolarizar a las criaturas, falta de espacios públicos para pasear y jugar...). (Bosch, 1999: 8)

2. Gallecs és actualment una àrea agroforestal propietat de la Generalitat de Catalunya (INCA-SOL).
3. Es tracta de vies de comunicació molt centrals en el territori metropolità, català i mediterrani, ja que connecten l'eix mediterrani des d'Alacant fins a França a través de Barcelona i, des d'aquí, passant per Mollet i altres municipis, cap a Girona i la frontera francesa pel litoral o cap a l'interior fins a Puigcerdà i la frontera del Pirineu.

Una de les reivindicacions col·lectives va ser el Parc dels Colors. En el Pla General d'Ordenació Urbana de 1982 es preveia que la zona erma que avui és el Parc, fos una zona de creixement residencial. L'oposició activa de l'Associació de Veïns del barri va contribuir, entre altres, a aconseguir que l'Ajuntament decidís la construcció del Parc, després de comprar els terrenys al govern autonòmic (INCASOL) el 1994.

Santa Rosa és un barri construït a partir del 1984. Es tracta d'una zona amb una densitat de població mitjana-baixa formada per cases unifamiliars amb jardí, equipaments socials com ara una escola i una residència geriàtrica i dos espais públics oberts de dimensions considerables. En conjunt, al barri hi viuen 1.711 persones, la majoria de les quals són antics residents del centre de Mollet.

El barri de Can Borrell és el més nou de tots tres, es va començar el 1987 i es va acabar completament a finals dels anys noranta. És un barri concebut com un eixample amb deu illes quadrades que deixen lliure a l'interior espais verds públics i privats. Es tracta d'una zona de qualitat des del punt de vista de la urbanització i dels equipaments i dels serveis existents, de tipus social, educatiu, sanitari i comercial. També compta amb un parc. En el barri, hi viuen 5.165 persones, la majoria de les quals són joves amb fills o sense, procedents de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que treballen fora de Mollet i que decideixen establir-se al municipi atrets per una bona relació qualitat-preu de l'habitatge i per unes bones comunicacions amb la ciutat central.

D'altra banda, el Parc dels Colors, de 20.000m², és el resultat d'un encàrrec de l'Ajuntament de Mollet a l'arquitecte Enric Miralles. L'Ajuntament va optar per encarregar el projecte a un arquitecte de prestigi internacional per tal de construir un espai singular, únic, que servís com a element d'identitat de la ciutat i que el distingís de les altres poblacions mitjanes metropolitanes. Com la mateixa alcaldessa assenyalava, l'objectiu era:

[...] crear un paisatge únic, que només pogués ser Mollet, contra l'oblit i la monotonia de la repetició mimètica de tants barris obrers dels anys seixanta en l'àmbit metropolità a l'entorn de Barcelona. [...] Pensàvem, i no vam equivocar-nos, que l'Enric Miralles aconseguiria dibuixar en aquella esplanada que amb gran dificultat havíem aconseguit, que fos espai lliure i públic, un paisatge únic, irreplicable, molletà per sempre més. (Ajuntament de Mollet del Vallès, 2002: 1)

Alhora, el Parc també aconsegueix uns altres objectius: és una resposta a la demanda veïnal de Plana Lledó, articula els tres barris i connecta aquesta zona amb la resta de la ciutat. El Parc s'executa entre el 1995 i 2001 i en el procés de disseny hi intervé l'Associació de Veïns de Plana Lledó, que demanen que s'hi incloguin pistes de petanca, una àrea de jocs infantils, bancs per seure-hi i un espai per a festes i actuacions. El cost de l'obra és de 4.799.443 euros, dels quals només un 25% és aportat per l'Ajuntament, la resta són aportacions de diferents administracions catalanes i europees⁴.

4. Diputació de Barcelona: 42%; Unió Europea: 22%; Generalitat de Catalunya: 10%.

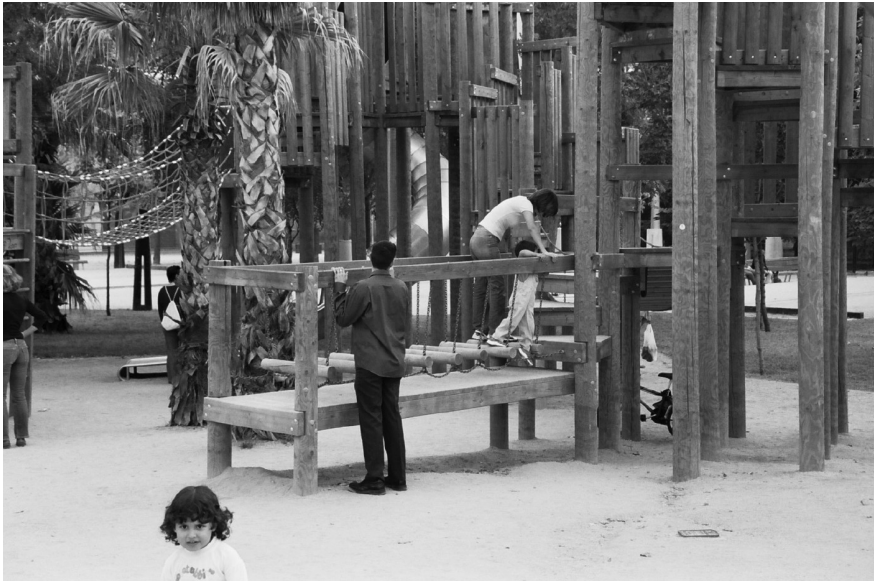

Figura 3.

El Parc dels Colors és un espai de disseny singular i complex; conforma una sèrie de subespais molt diferenciats entre si. Hi ha dues àrees de jocs infantils (un espai força ample, central en el Parc, amb terra de ciment i sauló, i una altra més al sud del Parc, en una zona més amagada, voltada d'arbres i gespa —figura 3—); un espai ampli en el sector nord del Parc amb unes grades de ciment; dues àrees verdes en els dos extrems del Parc, una de més boscosa i una altra de més arbustiva, amb plantes mediterrànies; una àrea de pistes de petanca, una zona on predominen els bancs per seure-hi..., i entre tots aquests espais, unes àrees més o menys centrals de sòl molt irregular amb fonts, fanals..., distribuïts sense gaire ordre aparent.

Els elements, les formes i els materials no són triats a l'atzar, sinó que volen simbolitzar la història de Mollet com una confluència de persones de diferents llocs. Aquesta diversitat s'expressa en els paviments del Parc (tous, durs, de fusta, de rajola a manera de volta catalana, de maons en espina de peix d'origen mossàrab...); en l'aigua, que vol significar els rius, els torrents i els aiguamolls d'antuvi; en els pins i les plantes aromàtiques pròpies dels marges i del sotabosc que recorden el passat pagès del municipi; en la mampara d'arbres fòssils feta de totxos col·locats tal com es feia en les primeres construccions senzilles, la qual cosa destaca el passat obrer i humil del barri de Plana Lledó; en unes lletres de formigó i ferro penjades d'uns trípodes que volen recordar els grafitis escampats per la ciutat en honor als joves artistes de Mollet o tants altres anònims de les ciutats metropolitanes (figura 2), etc.

Figura 4.

La il·luminació també hi és aleatòria, ja que es vol donar la idea que la llum de la natura tampoc no és regular ni constant; així, hi ha zones il·luminades i unes altres de fosques, que es justifiquen amb la idea de crear racons amagats pels qui vulguin utilitzar-los. Subtilment, però, els cordons de llum (figura 4) pretenen fer un camí que va des de la masia de Can Borrell, fora del Parc, fins a la Rambla, amb la qual cosa es comuniquen les parts nord i sud de la via i, per tant, es connecta la ciutat.

L'ús d'una metodologia qualitativa

L'ús d'un tipus de metodologia depèn no només del tema, del lloc o del moment en el qual s'inscriu la recerca, sinó també del tipus de resultats que es vulguin obtenir i/o dels objectius del propi treball. Tal com Prats (1998: 316) afirma, «si es tracta d'una recerca feminista, caldrà que els mètodes seleccionats, a més de ser apropiats per al tema d'estudi, concordin amb els valors i amb els objectius feministes». Així, si interessa la representativitat, donar percentatges de certes variables, l'opció serà la metodologia quantitativa. Ara bé, si es vol arribar a conèixer a fons un problema específic, encara que aquest coneixement es basi en l'experiència d'un o de pocs individus, l'opció serà els mètodes qualitius.

Per tot això doncs, per realitzar la recerca, es va escollir treballar amb una metodologia qualitativa perquè és una aproximació des de la geografia i el gènere-

re. Per tal de donar veu a l'altra meitat de la població, aquesta metodologia és molt útil per fer visibles les experiències de les dones i mostrar les relacions de gènere en l'especificitat que proporcionen els diferents llocs (Baylina, 1997). D'altra banda, el lloc es converteix en la clau de moltes anàlisis realitzades per diferents geògrafes i geògrafs. En aquesta recerca, el lloc també significa el conjunt del context geogràfic i del context cultural i per tant també, la connexió i/o la diferenciació respecte a uns altres espais públics. Per tant, des d'aquest punt de vista, és evident que no serien vàlides generalitzacions a l'hora de parlar de les experiències de les dones, ja que les seves característiques són determinades per les característiques existents en un temps particular i en un lloc concret.

D'aquesta manera, doncs, el treball de camp ha estat fonamental en aquesta recerca. Concretament, es van realitzar trenta-sis entrevistes en profunditat a dones i a homes residents a l'àrea d'estudi delimitada per la recerca per conèixer la seva percepció, opinió i experiència sobre els canvis urbanístics realitzats i l'espai públic sorgit d'aquestes iniciatives. Les variables sexe i edat van ser l'eix a partir del qual es varen organitzar aquestes entrevistes; així, del total de les trenta-sis que se'n van fer, la meitat es van adreçar a dones i l'altra meitat, a homes, i es van repartir en quatre grups d'edat (de 14 a 27 anys, de 28 a 45 anys, de 45 a 65 anys i més de 65 anys). Ara bé, el barri d'origen dels habitants també es va tenir en compte a l'hora de realitzar les entrevistes, ja que així es podia tenir informació completa dels tres barris que conformaven l'àrea d'estudi d'aquesta recerca.

Aquestes entrevistes amb els residents de l'àrea d'estudi es van fer a partir d'un guió d'entrevista, a través del qual es pretenia abordar la incidència de les transformacions urbanes en la vida quotidiana de les persones. Aquest guió no era concebut de forma tancada o rígida. Representava una pauta que calia seguir, ja que constituïa el fil conductor de tot allò que es volia tractar. Constava de sis grans temes dels quals es volia parlar: en el primer, s'hi pretenia conèixer, de forma molt general, el context familiar, laboral i personal de la persona entrevistada. En segon lloc, es feia referència a la mobilitat quotidiana: les rutes que feien diàriament, així com també quins transports utilitzaven i què en pensaven de tot plegat. El barri era l'eix del tercer gran apartat. S'hi tractaven temes com ara els espais públics del barri, els serveis públics i privats d'aquest, la gent que hi vivia, la percepció de seguretat que en tenien, etc. Per tot això, el quart apartat tractava més específicament sobre la qualitat del barri, és a dir, de la idoneïtat del barri respecte a les criatures més petites, a les persones grans, les dones, els homes, els immigrants, etc. El cinquè gran tema tractava les transformacions urbanes i el seu impacte en l'habitatge, el comerç i el treball del barri. I ja per finalitzar, l'últim apartat mirava de contextualitzar el barri en el marc de la ciutat de Mollet de Vallès des de diferents perspectives, partint dels canvis urbanístics.

D'altra banda, es van realitzar també entrevistes informatives als agents socials i experts que, d'una manera o altra, havien participat en tot el procés de pensar i plasmar en el territori el Parc dels Colors. En total es van fer, doncs, sis entrevistes a diferents agents socials i quatre més a experts.

Totes les entrevistes van ser transcrites íntegrament i literalment. No s'hi van anotar, però, expressions físiques, moviments de les mans, del cap, etc. Només l'expressió verbal de cada persona, ja que es va considerar que n'hi havia prou per entendre totes aquelles idees, percepcions i opinions sobre allò que s'estava estudiant. Un cop transcrites totes les entrevistes, es van codificar per tal de poder-les analitzar. La codificació es va dur a terme amb el programa informàtic ATLAS.ti, que va permetre classificar les diferents opinions temàticament. A partir d'una llista de paraules clau elaborada prèviament, on es van tenir en compte els objectius principals de la recerca, s'anava classificant cada paràgraf de l'entrevista a partir d'un concepte. Per exemple, la paraula clau «opinió sobre el Parc dels Colors» s'aplicava a tots aquells paràgrafs on la persona entrevistada expressava la seva opinió sobre el Parc. I així successivament amb totes i cadascuna de les opinions expressades. Una vegada tots els fragments estaven relacionats amb una paraula clau, es van agrupar per sexe i edat, per tal d'obtenir així una visió més clara i ordenada de les opinions segons aquestes dues variables.

Paral·lelament, en el treball de camp es va dur a terme una altra tècnica qualitativa: l'observació directa. L'objectiu d'aquesta tècnica era la de captar *in situ* l'ús i l'apropiació que fan de l'espai les diferents persones diàriament. Les observacions es van dur a terme en diferents moments de l'any 2002. Es va estar observant durant quatre dies, dos de laborables i dos de festius, per tal de detectar l'ús i l'apropiació diferents del Parc dels Colors⁵. El resultat d'aquesta tècnica ha estat els mapes d'ús i apropiació de l'espai públic treballat i mostren el nombre de persones que utilitzen l'espai, la seva localització dins d'aquest espai i les activitats que hi duïen a terme.

Dones, nens i avis al voltant del joc: els protagonistes i les activitats

El Parc dels Colors és utilitzat per un nombre important de persones: 851 en les observacions realitzades a l'estiu del 2002 i 665 a la tardor també del 2002, cosa normal tractant-se d'una ciutat mediterrània que encara conserva l'hàbit de fer vida al carrer, i sobretot els capvespres després de les hores intenses de sol. Per altra banda, el fet que no hi hagi cap altre lloc semblant a la vora, sobretot de Plana Lledó, que estigui a prop d'una de les escoles grans de Mollet, i que hi hagi un club de jubilats a tocar, fa que sigui un lloc de referència per a molta gent.

Mira, venim molts dies aquí a la nit un rato a prendre la fresca. Al matí no, no hi trobaràs a ningú. Ara, a l'hivern sí perquè hi ha la gent que juga a la

5. Les observacions al Parc dels Colors es van realitzar els dies 17, 19, 20 i 21 de juliol de 2002. També els dies 28, 29 i 30 de setembre i 8 i 14 d'octubre del mateix any. Les franges horàries corresponents al mes de juliol eren de les vuit a les nou del vespre. A la tardor, els horaris de les observacions van ser de dos quarts d'una a un quart de dues del migdia i de cinc a sis de la tarda.

petanca i coses així. I a l'hivern clar, es pot anar a prendre el sol, però ara no, et pot agafar una insolació... Aquí a partir de les deu i mitja del vespre, en l'horari d'estiu, doncs moltíssima gent aquí! (Maria Teresa⁶, 50, mestressa de casa, Plana Lledó)

En línies generals, el perfil de l'usuari del Parc és el d'una dona entre 28 i 45 anys i d'un nen de 0 a 14 anys⁷. Alhora, el prototipus menys present en aquest espai és el d'una persona, home o dona, que tingui entre 46 i 65 anys.

Les dones predominen en el Parc sobretot durant els dies laborables. L'equilibri entre sexes és més habitual durant els caps de setmana. Aquesta constatació es matisa a la tardor, ja que, en aquesta estació, hi ha una presència masculina més elevada, sobretot de més de 65 anys, en particular els matins dels dies feiners. També en aquesta època els nens i les nenes concentren la seva presència a les tardes, sobretot els dies laborables i després de l'horari escolar.

El predomini de dones amb fills i filles a l'espai públic constitueix un reflex de la baixa taxa d'activitat femenina en comparació amb la mitjana europea⁸, i evidència que la participació de les dones al mercat de treball és condicionada per la seva responsabilitat en el treball domèstic i familiar. Per altra banda, el fet que hi hagi força àvies i avis tenint cura dels néts també evidència el paper que segueix desenvolupant la família extensa que viu a prop en l'atenció als petits i vells.

El Parc dels Colors és bàsicament un espai de joc. Una majoria d'usuaris participen, directament o indirectament, en aquesta activitat. Els jocs infantils i la petanca hi tenen un protagonisme evident, tant pel que fa al nombre de persones implicades com a l'espai que ocupen.

Els nens i les nenes són el col·lectiu que manifesta més diferències en l'ocupació. La presència de nens i nenes és pràcticament igualitària en les àrees de joc infantils i realitzen activitats semblants; en canvi, el nombre de nens entre 7 i 10 anys és superior al de nenes de la mateixa edat (la qual cosa ens pot fer rumiar sobre on passen elles el temps de lleure: a casa, en espais d'oci tancats?), i tenen com a activitats preferides les que requereixen més esforç físic i les que són més consumidores d'espai, com ara el joc amb la pilota i anar amb bicicleta. Ells ocupen l'espai més central del Parc, ja que és el que permet més bé la realització d'aquests jocs. Una altra observació interessant és que aquests nens solen anar sense acompanyants al Parc, mentre que les nenes de la mateixa edat o més grans hi solen anar acompanyades de mares i/o pares.

L'altre col·lectiu important, avis i àvies, es localitzen a l'àrea de jocs infantils si acompanyen nens, o a la petanca o als bancs de les vores del Parc si hi

6. El nom que apareix en cada un dels fragments d'entrevistes ha estat escollit a l'atzar, per tal de mantenir l'anonimat de la persona entrevistada.
7. Les dones utilitzen més aquest espai que els homes (52,6% i 47,3%, respectivament) i els nens, més que les nenes (17,9% i 12,1%, respectivament).
8. La taxa d'activitat femenina a l'Estat espanyol és del 48,5% i la d'Europa, del 59,2%.

van sols. Els uns hi juguen, els altres hi seuen i hi parlen. El pares i les mares joves amb fills petits es concentren a la vora de les zones de jocs infantils. És freqüent veure que, mentre que els infants juguen, els grans parlen entre ells. Els adolescents, i sobretot colles de nois, solen buscar-hi espais d'accés més difícil o racons més aïllats, com ara les grades, a dalt (més visibles però estan sols) o a baix (més amagats).

La presència de persones soles utilitzant el Parc és minoritària. Les que hi ha, normalment entre 15 i 30 anys, s'asseuen o s'estiren a la zona d'herbes aromàtiques o a la gespa, observen o llegeixen. Aquest fet és significatiu, ja que pot fer pensar en qüestions de seguretat (es necessita anar-hi acompanyat?) o també de comoditat (no resulta prou relaxant, prou anònim per fer-hi una activitat en solitari?). El Parc dels Colors és incomode per als usuaris, per moltes i diverses raons que exposarem, i quan un lloc no resulta confortable, no convida a relaxar-s'hi, que probablement és el que una persona sola cerca en aquests espais.

Finalment, el Parc dels Colors és un espai utilitzat per col·lectius diversos i s'hi desenvolupen força activitats. Segons la literatura citada al principi d'aquest article, un espai públic té èxit si és freqüentat per un gran nombre de persones, diverses i que permet realitzar-hi funcions múltiples. Així doncs, des d'aquest punt de vista, el Parc dels Colors és un espai que pot ser considerat reeixit, ja que és molt utilitzat per diverses persones.

Rols de gènere

Com s'ha descrit més amunt, el Parc dels Colors és un Parc utilitzat per col·lectius diversos i s'hi desenvolupen força activitats. Aquest equilibri es trenca quan observem que, en les activitats i en les persones que les realitzen, es reproduïxen força els rols tradicionals de gènere. És cert que hi ha molts pares que, sols o amb les seves parelles, freqüenten el Parc amb els seus fills, i això representa un avenç respecte al passat; no obstant això, els pares hi són encara més absents els dies laborables, la qual cosa representa que no deixen el seu lloc de treball per treure els nens a jugar. Igualment, els avis poden ser al matí jugant a petanca perquè les esposes compren i fan el dinar. Darrere d'aquests comportaments, s'hi amaguen decisions sobre qui fa què a la unitat familiar i, en definitiva, es manifesten les relacions de poder entre gèneres que existeixen i es reproduïxen en l'espai.

Les dones es manifesten més crítiques i opinen més en relació amb la seguretat, la neteja o l'incivisme, i això pot indicar que ho veuen i que ho viuen més i més intensament. Perquè ho viuen més i per tal que no se'n sentin exclòses, la planificació dels espais públics ha de considerar les relacions de poder que s'estableixen a la societat en funció del gènere, l'origen social i cultural o l'edat, en la planificació dels espais públics, la tria i la distribució dels elements i en el disseny arquitectònic. És clar que aquests elements no provoquen inclusió o exclusió directament, però sí que generen respostes diferents segons les persones i poden abocar-les a sentir-se exclòses o a excloure, i a l'inrevés.

Per tot això, doncs, cal remarcar que l'ús que un home o una dona pot fer d'un espai públic, en aquest cas el Parc dels Colors, en gran mesura és determinat pel gènere. Homes i dones desenvolupen diferents tasques en l'espai segons el seu rol social, és a dir, les activitats que els uns i les unes realitzen als espais públics segueixen les pautes de les tradicionalment assignades a tots dos gèneres.

Les dues cares d'una mateixa moneda: els planificadors i els usuaris del Parc dels Colors

Els usuaris del Parc dels Colors

El Parc dels Colors no crea indiferència. Quant al disseny, hi ha opinions molt diverses, però, en general, els usuaris solen utilitzar termes com ara *originalitat*, *rarsa*, *abstracció*, *espectacularitat*, *diferència* o *disseny*, valorats de forma positiva o negativa, per referir-se al que els suggereix l'espai.

És original, surt de tot el normal que és un parc. [Hi vénen] els japonesos amb les seves càmeres i tot, hi vénen els d'arquitectura a estudiar el Parc, no ho sé... Deu tenir el seu encant, no? És una cosa original, que se surt del que és tradicional en els parcs d'arbres i gespa i ja està, és original. (Tíscar, 49, mestra, autònoma, Santa Rosa)

A mi m'encanta. Sí, perquè tot el que sigui sortir-se de la normalitat, pues sí. Jo és que crec que s'han de fer aquestes apostes. És l'hòstia! (David, 27, funcionari, Plana Lladó)

Es un sitio muy abierto que da a varios sitios. Me parece bien. Si pusieran zona verde ahí ya sería... (Hamed, 47, propietari locutori, Can Borrell)

Home, pues raro, que vols que et digui. No sé massa perquè hi és ni per què el van fer així i què vol dir tot això. Però si és així, és així. Mira, com a mínim és diferent. (Carlos, 25, estudiant, Can Borrell)

Gairebé tothom coincideix en el fet que calia construir-hi un parc, però que aquest no és funcional. Els usuaris hi veuen molts inconvenients: els bancs, els arbres, els llums, el paviment, l'aigua..., i, en general, tots aquells elements simbòlics triats i col·locats de forma premeditada en el lloc són objecte de molts comentaris. En primer lloc, la manca d'ombra i d'espais verds: hi ha pocs arbres i poca verdor; la incomoditat dels bancs i altres estructures pensades per seure-hi; el fet que on hi ha arbres no hi ha bancs per seure-hi i a la inversa...

No lo veo como parque. O sea, para mí un parque tiene que tener verde, tiene que tener pasto y aquí hay mucho hormigón, porque la mayoría es hormigón y no..., incluso donde han hecho las fuentes que han puesto bancos y esto, pues son unos bancos inservibles porque no te puedes sentar porque te mojas. O sea para mí esta... no, no, no lo veo como parque. Lo veo como una construcción o una obra que ha ganado premios, todo lo que tu quieras, pero como parque lo veo inservible. (Fernanda, 45, teleoperadora, Can Borrell)

Se ha puesto demasiado cemento. No es natural como el de Plana Lledó o Can Mulà, ya no es un parque, es una plaza o lo que quieras, pero un parque es verde, natural. (Felipe, 56, obrer, Can Borrell)

Els bancs? Al final s'acaba seient als de ciment que hi ha al davant, perquè els que estan fets et penguen les cames i al cap de cinc minuts has d'aixecar-te, s'enrampen les cames. I a més inclinen al revés i sembla que estiguis en una tom-bona. I a un avi, digue-li que s'aixequi, és clar, els costa més. (Ana, 27, auxiliar de clínica, Plana Lledó)

Homes i dones associen un parc a verdor i la verdor, al que és natural. El Parc constitueix el símbol de la natura dins la ciutat i la seva existència moltes vegades fa que el sentiment de pertinença a la ciutat sigui més fort.

Les fonts són molt presents al Parc: són arran de terra i al seu voltant tenen una cavitat d'uns 30 o 40 centímetres de fondària perquè l'aigua s'hi escoli. L'aspecte més valorat és la sensació de frescor que aporten a l'estiu. L'inconvenient és que, quan fa vent, l'aigua no entra a la cavitat, s'escampa per terra i això comporta un perill de relliscades. Alhora, els mateixos forats són un perill, ja que molt sovint no es veuen i s'hi pot caure fàcilment.

És que crec que és un perill, perquè, per exemple, lo de l'aigua vale, que no sé perquè perd aigua, doncs està tot mullat i els nens rellisquen i cauen. (Iolanda, 19, estudiant, Plana Lledó)

Penso que és perillós, sí perquè hi ha moltes regates i a l'hora de la veritat sí, queden molt maques, però qualsevol nen s'hi pot fer mal. (Ester, 21, estudiant, Can Borrell)

El paviment irregular i la presència d'elements destorbadors comporta un perill per als usuaris:

Perillós, en el sentit que la superfície no és plana, has de vigilar segons com, ja que hi ha forats i que si hi fiques el peu doncs et pots fer mal, cosa que ja ha passat de vegades. Has de vigilar. Però la gent s'acostuma, clar, però que facin un parc amb aquesta mena d'obstacles, doncs no m'acaba d'agradar. (Francisc, 23, estudiant, Santa Rosa)

Però clar, passejar la gent gran, lo que és l'esplanada i lo de darrere els murs, és que és perillós. Hi ha molta gent que es queixa per aquest fet. (Loli, 45, neteja pública, Plana Lledó)

Hi ha elements que exclouen determinats col·lectius (nens, dones, immigrants, persones grans, discapacitats...), com ara les grades, malgrat que són pensades com a escales que portaven a un centre cívic, que finalment no es va executar, o la il·luminació deficient.

Les grades ja és el pitjor, és molt perillós per als nens. I no entenc què hi fan, perquè allà al mig i sense res més. No sé per què coi hi són. (Ana, 27, auxiliar de clínica, Plana Lledó)

Una altra cosa, la pujada aquesta que han fet, aquelles escales que han fet, pues allà poden pujar joves, res més. Són uns esglaons així, jo sóc camacurta i no puc. I si no m'agafo, no sóc vella però tampoc sóc jove i jo no puc. Hi he pujat una sola vegada des que hi és, però no tinc on agafar-me i em fa por, em fa por. (Hélène, 62, aturada, Plana Lledó)

Està poc il·luminat. Jo m'hi sento desprotegida. [...] També n'hi ha que dormen als bancs. Vull dir que d'ensurts te'n trobes i et trobes incòmode fins que no es fa de dia. No saps cap on anar i després els llums tenen una hora fixa que s'apaguen i no hi ha més. O sigui, que en aquest sentit jo també i ho sento de la gent del carrer, que és molt fosc. (Loli, 45, neteja pública, Plana Lledó)

Todas las veces que voy yo de tarde, tan tarde, si alguien me ataca, qué? [...] Ven un chico extranjero, solo e indefenso y se meten con él. Yo he tenido también problemas de ésos alguna vez. [...] [Las personas] cuando menos pueden defenderse es cuando más la gente se mete con ellos, contigo. (Hamed, 47, propietari de locutori, Can Borrell)

Certament, en el Parc, hi queden zones força fosques i, malgrat que hi ha vigilància de nit, una bona colla de dones i d'immigrants descarten passar-hi al·legant que s'hi senten insegurs o tenen por. En aquest sentit, el Parc és, per a aquestes persones i en determinats moments, un lloc d'inseguretat que volen evitar, bàsicament per l'ús que en fan d'altres i per les relacions de poder que s'amaguen entre els col·lectius. La il·luminació pot incidir en el debilitament d'aquestes relacions de poder i en la inclusió d'aquests col·lectius marginals. Aquest sentiment de por, molt generalitzat entre les dones, no és present en els homes autòctons, malgrat que també n'apreciïn l'escassa llum:

A la nit és fosc. Es un parque muy oscuro. Lo sé porque tengo una perrita y la paseo y veo lo oscuro que es. De hecho, hay dos guardias jurados, supongo que es para que no rompan cosas, no sé si es por inseguridad o por qué es. (Antonio, 49, obrer, Can Borrell)

Hi trobem uns altres elements que no molesten, però que provoquen la mateixa incertesa: les parets de totxanes (o els arbres fòssils que s'havien de barrejar amb els naturals i oferir un joc de llums i ombres) i les lletres penjades sobre estructures de ciment. Són elements als quals no se'ls busca cap funcionalitat, però no es comprenen i, potser per això, no agraden.

Que no és pràctic per a la gent, no és funcional, pensat per a la gent. És un parc només de disseny sense estar enfocat a la gent. És un disseny i ja està. I no em posaré amb el treball de l'arquitecte, no? Però hi ha coses que no m'agraden i que no les entenc, no hi trobo el significat. Per exemple, les parets que hi ha aquí de totxanes i les lletres aquestes aquí sobre. Què significa això? No sé, no m'agrada, no ho entenc. (Ester, 21, estudiant, Can Borrell)

Hi ha aspectes no físics que molesten del Parc i que són objecte de crítica, com ara el cost de l'obra, que es considera desproporcionat i que serveix per reivindicar uns altres serveis, per exemple: un hospital.

Els planificadors: l'Ajuntament n'assoleix els objectius

El projecte assoleix els objectius simbòlics d'ordenació urbana i socials del promotor, l'Ajuntament de Mollet: en primer lloc, ha posat Mollet al mapa i, en particular, al mapa de l'arquitectura a nivell internacional; en segon lloc, és una ròtula d'encaix entre tres barris molt diferents, que uneix urbanísticament i que connecta la part nord i sud de la ciutat, molt aïllades espacialment per la via del tren, i, finalment, satisfà la reivindicació històrica dels veïns de Plana Lledó, ja que els dota del seu balcó particular.

A més, crea una nova centralitat a la ciutat al voltant del Parc i millora la qualitat de vida des del punt de vista de serveis a tota l'àrea. El Parc és un dels elements principals en la creació d'una nova àrea urbana que és dotada dels serveis que necessita, i un exemple dels projectes urbans que promouen dignificar el centre i monumentalitzar la perifèria. Pot semblar que el Parc dels Colors estigui fora de lloc, que correspongui a un centre urbà o a la perifèria d'una ciutat més gran i, de fet, així ho perceben també els ciutadans. Probablement això seria cert si no fos que Miralles tracta constantment de traspasar al Parc elements propis del barri i de la ciutat. Aquest és un altre èxit, perquè, realment, si a alguna cosa contribueix el Parc dels Colors és a treure'n la imatge estigmatitzada de barri marginal i a donar sentiment de pertinença al barri i a la ciutat.

[...] Ja no tenim allò de diferents, aquell aspecte negatiu que feia que quan deies que eres del barri, tenia un no sé què negatiu. [...] A veure, que tota aquesta zona s'hagi urbanitzat ha volgut dir que nosaltres ja estem dins de la ciutat. Abans érem els de l'altra banda de la via. I també les millores que hi ha hagut, també ha fet que ens assembléssim més als altres barris. [...] I el Parc dels Colors ha sigut l'empenta final a tot això, que per una vegada i per totes siguem normals entre cometes. [...] Clar que un barri com el nostre tingui una cosa així, doncs de vegades sembla que pensin que no estem a l'altura. (Berta, 30, caixera mercat, Plana Lledó)

[...] ara ve gent aquí a dalt; ja no hi ha aquell mite de travessar la via, del barri de Plana Lledó, no sé, és diferent, això s'ha perdut. Aquell mite del «barrio sin madre» de Plana Lledó..., saps què? Que també hi ha el nou ambulatori, l'Escalat, el Lidl i tot això. [...] Home, psicològicament és normal, perquè tu el pots criticar, però ha ajudat els tres barris, sobretot el de Plana Lledó. Físicament i psicològicament, el Parc ha ajudat moltíssim. Tenint en compte també que l'ambulatori i tot allò que dèiem abans també hi ha ajudat, però el principal ha sigut el Parc. Clar, i més a nivell personal nostre, pues fantàstic. De tenir això a tenir blocs de pisos... (Tíscar, 49, mestra, autònoma, Santa Rosa)

Aquestes remodelacions han portat més botigues, bueno els sùpers, i això ha fet que la gent vingüés. Crec que és per això. El Parc dels Colors també hi ha ajudat, ve gent del centre a passejar o a prendre la fresca al Parc. [...] El fet de tenir el Parc ha ajudat el barri aquest a tenir una altra cara. Jo crec que la gent ja no el veu com abans, la fama que tenia ha baixat una mica. (Carlos, 25, estudiant, Can Borrell)

Conclusions

El disseny dels espais públics és un dels molts factors que cal tenir en compte a l'hora de pensar i planificar un espai d'aquestes característiques per tal que sigui apropiat i utilitzat per un col·lectiu divers. Alguns autors (Borja i Muixí, 2001; Garcia Ramon, Ortiz i Prats, 2002; Greed, 1994; Hernández Pezzi, 1998; Paravicini, 2002) afirmen que l'èxit del disseny i la realització dels espais públics cal que s'avalui en base al nombre d'usuaris i d'usuàries que els utilitzen i a la diversitat de perfils que representen les persones que hi van, com també que és important tenir en compte la diversitat de les activitats i de les interrelacions que s'hi desenvolupen. En la mesura que els espais públics urbans aconseguixin aquestes expectatives satisfactòriament, estaran contribuint a la lluita contra l'exclusió social, ètnica, d'edat i de gènere.

Doncs bé, el treball empíric dut a terme en aquesta recerca ha mostrat com el Parc dels Colors és un espai força freqüentat per homes, dones, nens i nenes. Durant els dies d'estiu que se'n va realitzar l'observació directa, s'hi van comptabilitzar 851 persones, 448 de les quals eren dones i 403, homes. A la tardor, hi havia 665 persones presents al Parc; d'aquestes, 374 eren homes i la resta, 291, dones. Per tant, és un espai públic més freqüentat durant els mesos d'estiu: en aquesta època, la mitjana d'usuaris i usuàries del Parc dels Colors és de 213 homes i dones per dia. En canvi, a la tardor, la mitjana de persones per dia és de 166. També cal fer un incís en aquestes consideracions i és que durant els dies laborables, a diferència dels festius, hi ha una presència més elevada d'homes i de dones. També la intensitat i la varietat d'usos que es poden donar en aquest espai públic és diferent segons el moment del dia. Les tardes són les franges horàries en les quals es comptabilitzen més persones al Parc dels Colors.

Es pot afirmar que la transformació urbanística que ha donat lloc al Parc dels Colors ha millorat la vida quotidiana de les persones residents, ja que ha proporcionat un lloc de trobada i d'interacció social fins llavors inexistent al barri. Ara bé, tot i ser considerat un espai d'èxit des del punt de vista de l'ús i l'apropiació de l'espai, els tradicionals rols de gènere es continuen reproduint en el Parc dels Colors, tal com també va quedar palès en l'observació directa i s'ha comentat més amunt. Existeix una diferència important entre homes i dones en l'ús i l'apropiació de l'espai. Respecte a l'ús de l'espai, per exemple, els dies entre setmana les dones són presents al Parc dels Colors més que no pas els homes de la mateixa edat. En canvi, els caps de setmana hi ha un equilibri més gran entre sexes. Com ja s'ha apuntat anteriorment, les dones tenen una taxa d'activitat laboral menor que els homes i, per tant, sovint són elles les que es cuiden dels seus fills i filles i també dels més grans. També en aquest sentit, el nombre de nens presents a l'espai públic respecte al de nenes és sempre superior, tot i que en els dies festius aquesta diferència disminueix.

D'altra banda, també es pot afirmar que es tracta d'un espai singular i complex i que genera una resposta contradictòria entre la ciutadania. L'originalitat del disseny no es comprèn i no sempre agrada, però, com hem vist, ha

reconciliat els veïns amb el seu barri i amb la ciutat, ja que ha potenciat la seva identificació amb el lloc. Si la singularitat agrada, la complexitat incomoda. L'ordenació i el disseny dels elements pensats per ser útils no responen a les expectatives dels usuaris. Per tot això, doncs, el Parc no s'adapta a la ciutadania, sinó que aquesta s'ha d'adaptar al què el Parc li ofereix, i això requereix esforç i temps.

El projecte posa de manifest la desconexió real entre els planificadors i els ciutadans, malgrat la suposada retroacció entre tots dos a l'hora d'elaborar el projecte. Tot i concedir algunes demandes públiques, com ara l'espai de jocs o el de la petanca, no és un parc pensat realment en termes de funcionalitat, sinó d'unicitat. En aquest sentit, l'anàlisi evidencia la importància de la participació ciutadana en el disseny dels espais públics dels quals seran els principals usuaris, a fi d'aconseguir objectius socials.

Al final de tota aquesta anàlisi, es pot arribar a la conclusió que, tot i tenir èxit des del punt de vista de la utilització, si els elements arquitectònics haguessin estat pensats per la gent que els ha d'utilitzar, segurament serien molts més homes i dones els que hi farien cap; no únicament els que no tenen enlloc més per anar a prendre la fresca o a jugar amb les seves filles i els seus fills. Així doncs, aquesta recerca mostra que, a l'hora de pensar un espai públic i de dissenyar-lo, un dels primers aspectes que cal tenir en compte és que aquell espai serà utilitzat per persones amb característiques i amb necessitats diverses i que, per tant, s'ha de dissenyar pensant en elles. Si es du a terme d'aquesta forma, segurament la resta (d'èxit) arribarà sol.

Plana Lledó és on està el Parc dels Colors.
(Loli, 45, neteja pública, Plana Lledó)

Bibliografia

- AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS (2002). *Passeig amb vistes: Parc dels Colors*. Mollet del Vallès: Ajuntament de Mollet del Vallès.
- BAYLINA, M. (1997). «Metodología cualitativa y estudios de geografía y género». *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 30. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Servei de Publicacions
- BOOTH, C.; DARKE, J.; YEANDLE, S. (coord.) (1998). *La vida de las mujeres en las ciudades: La ciudad, un espacio para el cambio*. Madrid: Narcea Ediciones.
- BORJA, J.; MUIXÍ, Z. (2001). *L'espai públic: ciutat i ciutadania*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- BOSCH, A. (1999). «Nosotros/as que nos habíamos peleado tanto...». A: ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE PLANA LLEDÓ, *Recull dels 25 anys de vida de l'AV Plana Lledó. 1974-1999*. Mollet del Vallès: Associació de Veïns de Plana Lledó.
- CARMONA, M.; HEATH, T.; OC, T.; TIESDELL, S. (2003). *Public Places – Urban Spaces. The dimensions of urban designs*. Oxford: Architectural Press.
- DARKE, J. (1998). «La ciudad modelada por el varón». A: BOOTH, C.; DARKE, J.; YEANDLE, S. (coord.) (1998). *La vida de las mujeres en las ciudades: La ciudad, un espacio para el cambio*. Madrid: Narcea Ediciones, p. 116-130.

- FRANCK, K.; PAXON, L. (1989). «Women and urban public space». A: ALTMAN, I.; ZUBE, E.H. (eds.). *Public Places & Spaces*. New York: Plenum Press, p. 121-146.
- GARCIA RAMON, M. D.; ORTIZ, A.; PRATS, M. (2002). *Gender, public space and daily life in the city*. The Fourth Conference of European Urban and Regional Studies. Universitat Autònoma de Barcelona
- GORDI, J.; VILAGINÉS, J. (coords.) (1993). *Moledo-Mollet, 993-1993*. Mollet del Vallès: Ajuntament de Mollet del Vallès.
- GREED, C. (1994). *Women and Planning. Creating gendered realities*. Londres: Routledge.
- HERNÁNDEZ PEZZI, C. (1998). *La ciudad compartida: El género de la arquitectura*. Madrid: Consejo Superior de los colegios de arquitectos de España.
- IDESCAT. Web de l'Institut d'Estadística de Catalunya (19 de gener de 2004).
- LITTLE, J.; PEAKE, L.; RICHARDSON, P. (eds.) (1988). *Women in cities. Gender & Urban Environment*. Londres: Macmillan Education LTD.
- LUDEVID, X. (1998). «Mollet del Vallès: "El model de creixement d'una ciutat mitjana"». *Revista Notes*, 12. Mollet del Vallès: Centre d'Estudis Molletans.
- ORTIZ, A. (2004). *Gènere, espais públics i construcció del sentit de pertinença a Barcelona (els barris de Prosperitat, Verdum i el Raval)*. Tesi doctoral. Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona.
- PARAVICINI, U. (2002). «Public spaces as a contribution to egalitarian cities». A: ULLA TERLINDEN (ed.). *City and Gender: Intercultural discourse on gender urbanism and architecture*. Oplanden, 27 p.
- PRATS, Maria (1998). «Geografia feminista i metodologia: reflexió sobre un procés d'aprenentatge paral·lel». *Cuadernos de Geografía*, 64, p. 313-323.
- YEANDLE, S. (1998). «Mujeres, feminismos y métodos», a BOOTH, C.; DARKE, J.; YEANDLE, S. (coord.) (1998). *La vida de las mujeres en las ciudades: La ciudad, un espacio para el cambio*. Madrid: Narcea Ediciones, p.17-33.